

BRIEF ONDERTEKENEN

Directie

Aan

Minister van SZW
Minister voor APP

Datum

7 juni 2022

nota

Nota Voortgang herijking handhavingsinstrumentarium

Onze referentie

Opgesteld door

Aanleiding

Tijdens het Commissiedebat van 6 april 2022 heeft u toegezegd om de Kamer voor of tijdens het zomerreces te informeren over de voortgang van de herijking van het handhavingsbeleid in de sociale zekerheid. Met deze brief doet u die toezegging gestand.

Uiterlijk bij

22 juni 2022

Bijlage(n)

2

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd de brief te ondertekenen en deze in de week van 11 juli te verzenden, zodat de brief eerst kan worden besproken in de Regiegroep van de STAR van 6 juli aanstaande.

Kernpunten

- Met de brief wordt de Kamer geïnformeerd over drie onderdelen, namelijk welke stappen worden gezet in het kader van preventie, de herijking van het handhavingsinstrumentarium en het debiteurenbeleid.
- Ten aanzien van de herijking van het handhavingsinstrumentarium wordt als belangrijkste punt aangegeven dat het nieuwe stelsel vormgegeven wordt rond het uitgangspunt vertrouwen. Dat betekent dat bij de constatering van een overtreding in principe wordt aangenomen dat betrokkene een fout heeft gemaakt, en er geen sprake is van uitkeringsfraude. Bij reguliere overtredingen past het niet om direct in alle gevallen een boete op te leggen. Daarom worden alternatieve handhavingsinstrumenten onderzocht, die beter geschikt zijn dan boetes om naleving te bewerkstelligen. Ten aanzien van misbruik wordt aangenomen dat hiervan sprake is op het moment dat iemand zichzelf heeft willen verrijken. In zo'n geval volgt wel een boete, of overdracht van het geval naar het OM.
- Tot slot wordt aangegeven dat passende handhaving niet enkel een kwestie is van wetgeving, maar juist ook van vakmanschap van handhavingsprofessionals. Tevens wordt het verdere tijdspad geschetst.
- Daarbij wordt ook aangegeven dat er wordt nagedacht over welke mogelijkheden er in de tussenliggende tijd (tot de wetgeving van kracht wordt) binnen de bestaande wetgeving zijn om eventuele hardvochtigheden te voorkomen. De eerste indruk is dat bij de boeteoplegging mogelijke hardvochtige effecten beperkt zijn omdat in de boeteoplegging en -inning rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden, waaronder in het bijzonder draagkracht. De afspraken

die gemaakt worden in het debiteurenbeleid kunnen er daardoor voor zorgen dat eventuele harde effecten van een boete gemitigeerd worden. Wij brengen dit nader in beeld en u wordt daar van de zomer nader over geïnformeerd. Hierbij worden UWV, de SVB en VNG expliciet betrokken.

Datum
7 juni 2022

Onze referentie

Samenloop

- De samenloop met andere trajecten (onderzoek hardvochtigheden, IBO vereenvoudiging sociale zekerheid, wijzigingen Participatiewet en wijzigingen van de Awb) wordt aangestipt.
- In het bijzonder wordt ingegaan op de samenloop met het initiatiefwetsvoorstel van de Christenunie. Ten aanzien daarvan vragen twee concrete punten uw aandacht:

1. Terugkijktermijn

In het initiatiefwetsvoorstel zoals dat in internetconsultatie is gegaan staat een maximale terugkijktermijn van vijf jaar opgenomen. Dat wil zeggen: een uitkering kan maximaal gedurende vijf jaar herzien worden. Momenteel is daar wettelijk geen termijn voor bepaald, wat tot hardvochtige situaties kan leiden. Een burger kan dan worden gevraagd om voor bijvoorbeeld 10 jaar terug in de tijd te bewijzen dat hij recht had op de uitkering. Veel van de betrokken burgers kunnen dit niet, bijvoorbeeld omdat hun administratie niet zover teruggaat. Deze termijn sluit ook niet aan bij wat voor de Belastingdienst gebruikelijk is. Daar wordt een maximum van vijf jaar aangehouden.

2. Uitgangspunt 'terugvorderen, tenzij'

In het initiatiefwetsvoorstel zoals dat in internetconsultatie is gegaan staat een omslag van het uitgangspunt 'altijd terugvorderen', naar 'terugvorderen, tenzij'. Er wordt daarover aangegeven dat beoogd wordt om meer dan in het huidige stelsel ruimte te creëren om af te zien van terugvorderingen in specifieke situaties. Dit doel wordt door ons ondersteund. Het is daarbij van belang dat de specifieke situaties goed uitgedacht worden: voor welke situaties is het onredelijk om vast te houden aan het uitgangspunt van terugvordering van de (ten onrechte) genoten uitkering.

Datum
7 juni 2022

Onze referentie

Toelichting

Financiële/juridische overwegingen

FEZ en WBJA zijn nauw betrokken bij het traject. De herijking vergt een wetswijziging. Deze wordt uitgewerkt waarbij het voornemen is om aan het einde van het jaar of begin volgend jaar een voorstel in internetconsultatie te laten gaan. Voor het wetsvoorstel zijn vooralsnog geen financiële middelen beschikbaar. Er moeten nog een aantal beleidskeuzes gemaakt worden die belangrijk zijn voor de raming van de financiële effecten.

Het ministerie van Financiën hanteert geen eenduidige lijn ten aanzien van de vraag of de financiële effecten in kaart moeten zijn gebracht en voorzien van dekking voorafgaand aan de internetconsultatie. Als Fin zich op het standpunt stelt dat dit wel zo is, kan het voorstel pas na de voorjaarsbesluitvorming in internetconsultatie. Dit strookt niet met de ambitie om de maatschappij vroegtijdig mee te nemen met beleidsvoorstellen en de impact direct in kaart te brengen. Hierover wordt nog gesproken met Fin.

Krachtenveld

In de herijking wordt samengewerkt met UWV, SVB en VNG ten behoeve van het meenemen van het perspectief van de uitvoeringspartijen. Deze brief wordt parallel aan hun besturen aangeboden. In de werkconferentie 'Evenwicht in handhaving' van 11 mei 2022 (een vervolg op de conferentie van november 2021, waar het rapport van de NSOB is gepresenteerd) is daarnaast gesproken met uitvoeringsprofessionals, handhavers en beleidsmedewerkers. Ook sociale partners waren daarbij aanwezig.

De voortgangsbrief is afgestemd met sociale partners in de vergadering van de Commissie Sociale Zekerheid en Zorg op 21 juni 2022. Daar werden een aantal kleinere opmerkingen gemaakt, die verwerkt zijn in de brief (bijvoorbeeld meer duiding over de relatie met het initiatiefvoorstel van de Christenunie). FNV heeft aangegeven de brief wel te willen bespreken in de Regiegroep van de STAR. Een belangrijk aandachtspunt dat FNV heeft meegegeven is dat er geen aandacht is voor de cultuuromslag die nodig is bij ambtenaren voor de herijking, in het bijzonder op gemeentelijk niveau. SZW heeft niet dezelfde relatie met gemeenten als met UWV en SVB en heeft daar minder invloed op. FNV vraagt zich af hoe meer ruimte voor de professional gaat uitpakken in de praktijk, en hoe voorkomen kan worden dat dit leidt tot hardvochtige of onevenredige effecten.

In het traject wordt actief gezocht naar manieren om de burger te betrekken bij het traject. Een voorbeeld is een (digitaal) gesprek met burgers. Een vraag daarvoor zou bijvoorbeeld kunnen zijn welke alternatieve sancties burgers nuttig, effectief en billijk zouden vinden.

Communicatie

Beide Kamers worden regelmatig geïnformeerd over de voortgang van het traject (brieven van 12 november 2020 en 23 november 2021).

Datum
7 juni 2022

Onze referentie
2022-0000129571

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Brief Voortgang herijking handhavingsinstrumentarium	Verzenden aan TK	In de brief wordt de voortgang van het traject geschetst en er worden een aantal concrete onderwerpen uitgelicht.
2	Brief Voortgang herijking handhavingsinstrumentarium EK	Verzenden aan EK	In de brief wordt de voortgang van het traject geschetst en er worden een aantal concrete onderwerpen uitgelicht.